

صەدەقە ئاگىرى تاوان ئەكۈزىنىتەوە ھەروەك چۆن ئاۋ ئاگىر ئەكۈزىنىتەوە . (صحىحه الألبانى في مشكلة الفقر / ١١٧)

١١ - صەدەقە كىردىن بە نەيىنى : ئەگەر ئەتەوى يەكىك بىت لەوانىنى لە قىيامەتدا لە ژىئىرى سىيەرى عەرشى خوادا بىت ؟ لەو پۇزەسى كە سىيەر نىيە جەڭ لە سىيەرى عەرشى خوا نەبىت ، ئەم مال و سامان بىبەخشە بە ھەزاران بە نەيىنى ، واتە تەنها لەننیوان خوت و خوادا بىت و كەسى تر پىيى نەزانىت .

١٢ - مانەوە لە مزگەوت تاھەلەتلىنى خۆرى بە يانى : ئەگەر ئەتەوى بېبى ئەوهى سەھفر بکەيت بۇ حج لەماوهى كەمتر لە پىنج سەھعات و لەيەك مانگ دا (٣٠) حج بکەيت ؟

ھەموو پۇزىكى پەمەزان لەپاش نويىشى بەيانى لەمزگەوت بىيىنەوە و دانىشە زىكىرى خوا بىكە و قورشان بخوينە تا خۆر هەلدىت پاشان دوو پەركات نويىز بىكە ئەوجا لەمزگەوت وەرە دەرەوە ، چونكە پىغەمبەرى خوا فەرمۇيەتى : ئەوهى نويىشى بەيانى بە جەماعەت ئەنجام دا و پاشان لەمزگەوت مایەوە و زىكىرى پەرەردەگارى كرد تاكۇ خۆر هەلدىت پاشان دوو پەركات نويىشى كرد ئەوه پاداشتى حج و عەمرەيەكى بۇ ئەنسىرى ، پاۋى دەلىت : پاشان پىغەمبەرى خوا فەرمۇوى : پاداشتى حج و عەمرەيەكى تەواو ، تەواو ، تەواوه . (حسن ، مشكاة المصايىح : ٩٧١)

١٣ - زەكتى سەرفىتە : ئەگەر ئەتەوى خوت پاڭ بکەيتەوە لە قسەى پىرپۇچ و خراپەكارى ؟ زەكتى سەرفىتە بىدە چونكە : (ابن عباس) فەرمۇویەتى : پىغەمبەرى خوا زەكتى سەرفىتە فەرزى كردۇدە بۇ پاڭىرىنى كەنەنەنەوە بۇ خەزاران . پىرپۇچ و خراپەكارى ، وە خواردىنىكىش بىت بۇ ھەزاران . بەلام بۇ ئەوه پاداشتى تەواتت بگات و لىتۆر بىگىرىت و لەو كەسانە بىت لەو فەرمۇودەيە باس كراوه پىيىستە بە خۆراك زەكتى سەرفىتە بىدەيت نەك بە پارە .

٤ - نويىشى جەماعەت : ئەگەر ئەتەوى ھەر نويىزىكت لە نويىزە فەرزەكان بە (٢٧) نويىز بۇ بنوسىرى ئەوا نويىزە كانت لە مزگەوت و بە جەماعەت بکە .

٥ - پاپانەوە لە كاتى بەرۇزۇو بۇونت : ئەگەر ئەتەوى دلىيابى لەوەي خوای پەرەردەگار وەلامى پاپانەوە كانت ئەداتەوە ؟ لەوكاتانەدا بېپارىزەوە كە بەرۇزۇو ، چونكە پىغەمبەرى خوا فەرمۇيەتى : سى پاپانەوە هەن وەلام ئەدرىنەوە : پاپانەوە پۇزۇوان و پاپانەوە سىتم لېكراو و پاپانەوە پېپۇوار . (صحىح الجامع الصغير : ٣٠ ٣٠) .

٦ - بەربانگدان بە بۇزۇوان : ئەتەوى بە يەك مانگى پەمەزان پاداشتى دوو مانگى پەمەزان بەدەست بەيىنى ؟ بەربانگ بەدە بە بۇزۇوان .

٧ - نويىشى تەراویح : ئەگەر ئەتەوى بەماوهىيەكى كەم خوای پەرەردەگار لە ھەموو تاوانەكانى پاپىرەت خوش ببى ؟ نويىشى تەراویح بە جەماعەت و لە مزگەوتدا ئەنجام بىدە ، چونكە پىغەمبەرى خوا فەرمۇيەتى : " ومن قام رمضان إيمانا واحتسابا غفر له ما تقدم من ذنبه " (متفق عليه)

٨ - سىياك كىردىن : ئەگەر ئەتەوى لەو كەسانە بىت كە سوننتە لەننۇ خەلکى زىندۇ بکەنەوە ؟ سىياك بەكار بەيىنە و بىبەخشە بە خەلکىش .

٩ - خوينىنەوەي كىتىبى ئاينى بەسۇد و گوئىگەتن لە موحازەرات : ئەگەر ئەتەوى لەو كەسانە بىت كە خوای پەرەردەگار مەدھىيان ئەكت ؟ كاتىك دىيارى بکە بۇ خوينىنەوەي كىتىبى ئاينى بەسۇد و گوئىگەتن لە موحازەرات و زانىيارى ئاينى خوت زىاد بکە .

١٠ - صەدەقە كىردىن : ئەگەر ئەتەوى وەك چۆن ئاۋ ئاگىر ئەكۈزىتەوە ئاگىرى تاوانەكانت بکۈزىتەوە ؟ صەدەقە بکە و مال و سامان بىبەخشە ، چونكە پىغەمبەرى خوا فەرمۇيەتى : "

موسىمانانى بېپىز و ائەمسالىش پەمەزانى پېرۇز بۇو بە ميوانمان ، ئەمەي ئەيخەمە بەردەستى ئىيەي بېپىز بىرىتىيە لە پلانىك بۇ بەباشى بېرىكىرىنى مانڭى پېرۇزى پەمەزان بۇ ئەوهى بە كاتىكى كەم و بەكارەينانى وزەيەكى كەم پاداشتىكى زۆرت دەست بکەويىت بەويىتى خوای پەرەردەگار ، جا ھەركەسيك بەگۈزەرى توانا ئەم پلانە جىيېبەجي بکات ، بۇ ئەوهى بەويىتى خوای پەرەردەگار بەھەشتى بەرين بەدەست بەيىنەت :

١ - بۇزۇوگەرن : ئەگەر ئەتەوى كارىك بکەي پاداشتەكەي جىاواز بى لە ھەموو كردەوەكانى تر و پاداشتەكەي حەوت سەد پلە بەسەر كردەوەكانى ترەوە بىت و خوای پەرەردەگار بەتايبەتى پاداشتى بەدانەوە ؟ بۇزۇو بىگە چونكە پىغەمبەرى خوا فەرمۇيەتى : " كل عمل ابن آدم يضعف ، الحسنة بعشر أمثالها إلى سبعمائة ضعف ، قال الله تعالى : إلا الصوم ، فإنه لي وأنا أجزي به " (متفق عليه) ، واتە : ھەموو كردەوەيەكى پۇلەكانى ئادەم پاداشتەكەي چەندە جارى خۆي زىاد ئەكرىت ، چاڭكەيەك بە دەجار ئەوهندەي خۆي تاكو (٧٠٠) حەوت سەد ئەوهندەي خۆي ، خوای پەرەردەگار ئەفەرمۇيىت : جەڭ لە بۇزۇو ، بۇزۇو گەتن بۇ منه و تەنها منىش پاداشتى ئەدەمەوە .

٢ - پارشىوگەرن : ئەگەر ئەتەوى خوای پەرەردەگار و فريشەكان صلاوات بەدەن لەسەرت پارشىو بکە .

٣ - قورئان خوينىن : ئەگەر ئەتەوى لە قيامەت دا شەفافەت كارىكت هەبى شەفافەتت بۇ بکات ؟

قورئان بخوينە و هىچ نەبىت مانگى جارىك خەتمى بکە . چونكە پىغەمبەرى خوا فەرمۇيەتى : قورئان بخوينىن ، چونكە لەپۇزى دوايى دا شەفافەتت بۇ خاوهنەكانىيان . واتە : ئەوانىي لە دونيادا خوينىويانە - ئەكەن . (صحىح الجامع الصغير :

۱۴ - دانیشتن له مه جلسیکی خیر : ئەگەر ئەتهوی به کردەوەیەك خواي پەروەردگار له توانە كانت خوش بى و خراپەكانن بگۆپریت بۇ چاکە ؟ له مه جلسیک دابنیشە قسەي پرپوچى تىا نەكرى و دانیشتوانى تەنها يادى خوا بکەن و قسەي خىر بکەن

۱۵ - شەوى قەدر : ئەگەر ئەتهوی لەيەك شەودا خىرى هەزار مانڭ خواپەرسىت دەست بکەويت و لەگەلیا توانە كانى راپوردوت بسىرىتەوە ؟ (۱۰) شەوى كۆتاىيى پەمەزان بە گرتىنى شەوى قەدر زىندويان بکەرەوە ، چونكە خواي پەروەردگار ئەفرمۇيت :

﴿إِلَّا الْقَدْرُ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ (القدر : ۳)

۱۶ - يارمەتى دافى هەتيو بىيۇشۇن : ئەگەر ئەتهوی بەبى ئەوهى بچىت بۇ جەنگ و جىهاد و تىكۈشان بکەي لەپىتاو خوا پاداشتى موجاهيد و تىكۈشەرانت دەستكەۋىت ؟ يارمەتى هەزاران و هەتيو و بىيۇھەزنان بده ، چونكە پىيغەمبەرى خوا ﴿فَهَرَمُوْيَتِ﴾ فەرمۇيەتى : "الساعي على الأرملة والمسكين كالمجاهد في سبيل الله عز وجل" (صحيح سنن النسائي : ۲۵۷۷) ، واتە : چاودىر و بەخىوکارى بىيۇشۇن و هەتيو لە پاداشتىدا وەكو تىكۈشەرە لە پىتىناوى خواي پەروەردگار .

۱۷ - پارانەوە : ئەگەر ئەتهوی خواي پەروەردگار وەلامى پارانەوە كانت بدانەوە ؟ هەركىز بى ئومىد مەبە و بەردەوام بپارىرەوە ، چونكە خواي پەروەردگار ئەفرمۇيت :

﴿رَبِّكُمْ أَدْعُونَهُ أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ اللَّهَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنِ عِبَادَتِهِ سَيَّدَ الْحُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ (غافر) ، واتە : پەروەردگار تان فەرمۇيەتى : لىيم بپارىنەوە وەلامى پارانەوە كانتان ئەدەمەوە بەراستى ئەوانەي خۆيان بە گەورە ئەزانن لە پەرسىنى من بەتەنها ، بىيگومان بەسەرسۇپى ئەچنە دۆزەخەوە .

۱۸ - نویزى عيشا : ئەگەر ئەتهوی لەگەل نویزى تەراویح و بهماوهىكى كەم باداشتى شەو نویزى كېشىت بۇ بنوسرى ؟
نویزى عيشا بە جەماعت بکە ، چونكە پىيغەمبەرى خوا ﴿فَهَرَمُوْيَتِ﴾ : ئەگەر كەسىك لەگەل ئىمام بە جەماعت كرد تا تەواو ئەبى ، ئەوه ئەو شەوهى بە شەو نویزى كى تەواوى بۇ ئەنوسرى . (صحيح الجامع الصغير : ۱۶۱۵)

۱۹ - عومرەكەرن لە مانڭى رەمەزان : ئەگەر ئەتهوی بە پارەيەكى كەم و لەماوهىكى كەمتر لە ماوهى حەجيڭ پاداشتى حەجيكت دەست بکەويت لەگەل پىيغەمبەرى خوا دا ئەنجامت دابى ؟ لەمانڭى رەمەزاندا عومرەيەك بکە ، چونكە پىيغەمبەرى خوا ﴿فَهَرَمُوْيَتِ﴾ : عومرەيەك لە رەمەزاندا پاداشتەكەي بەرامبەر بە حەجيڭ وايە ، لە پىيوايەتىكىدا هاتووه : وەك حەجيڭ وايە لەگەل پىيغەمبەردا ﴿فَهَرَمُوْيَتِ﴾ . (صحيح البخارى : ۱۷۸۲ و ۱۸۶۳)

۲۰ - فيرگەدنى قورئان : ئەگەر ئەتهوی لە باشتىرينى ئەو كەسانە بىيت كە پىيغەمبەرى خوا ﴿مَهْدِيَانِ ئَهْكَاتِ﴾ خەلکى فيرى قورئان خويىندن بکە ، چونكە پىيغەمبەرى خوا ﴿فَهَرَمُوْيَتِ﴾ : " خيركم من تعلم القرآن وعلمه " (رووا البخارى) ،

واتە : باشتىرين كەستان ئەوانەن فيرى قورئان ئەبى ، پاشان خەلکىش فيرى قورئان خويىندن ئەكەت .

۲۱ - دوعا كەرنى لە دواي پارشيو : ئەگەر ئەتهوی لە دونيادا سىيفەتى خەلکى بەھەشت بەدەست بەھىنەت ؟ لە پارشيوان مەخەوە و لەخوا بپارىرەوە و دوعا بکە چونكە پەروەردگار ئەفرمۇيت :

﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ سَعَقُرُونَ﴾ (الذاريات) ، واتە : لە كاتى بەرەبەياندا دەپارانەوە و آخىر دعوانا أَنَّ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ